

ТОНГ ЮЛДУЗИ

Муассислар: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ, ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ МАТЕВОТ ҚҲМИТАСИ

Газета 1929 йил, 1 августдан «Ленин учқуни»
номи билан чиқа бошлаган№ 19 (65895)
1996 йил, 27 март, чоршанбаСотувда
эркин нархда

САЛОМ БАҲОР!

Мана, яна бир баҳор
Нурида барқ уряпмиз.
Боғлар аро беғубор,
Чанпар уриб юряпмиз.

Баҳорни баҳор қилган
Даракчи — гулимикан?
Диллар дилдан интилган
Боғлар булбулимикан?

Ундай десам, азал ҳам
Бўлган-ку баҳор фасли.
Нега айта олмадик
Орзу-ўйларнинг аслин?

Нега ҳатто ўн йиллар
Аввал ўзни билмадик?
Ўзбек бўлиб, ўзбекча
Айтар сўзни билмадик?

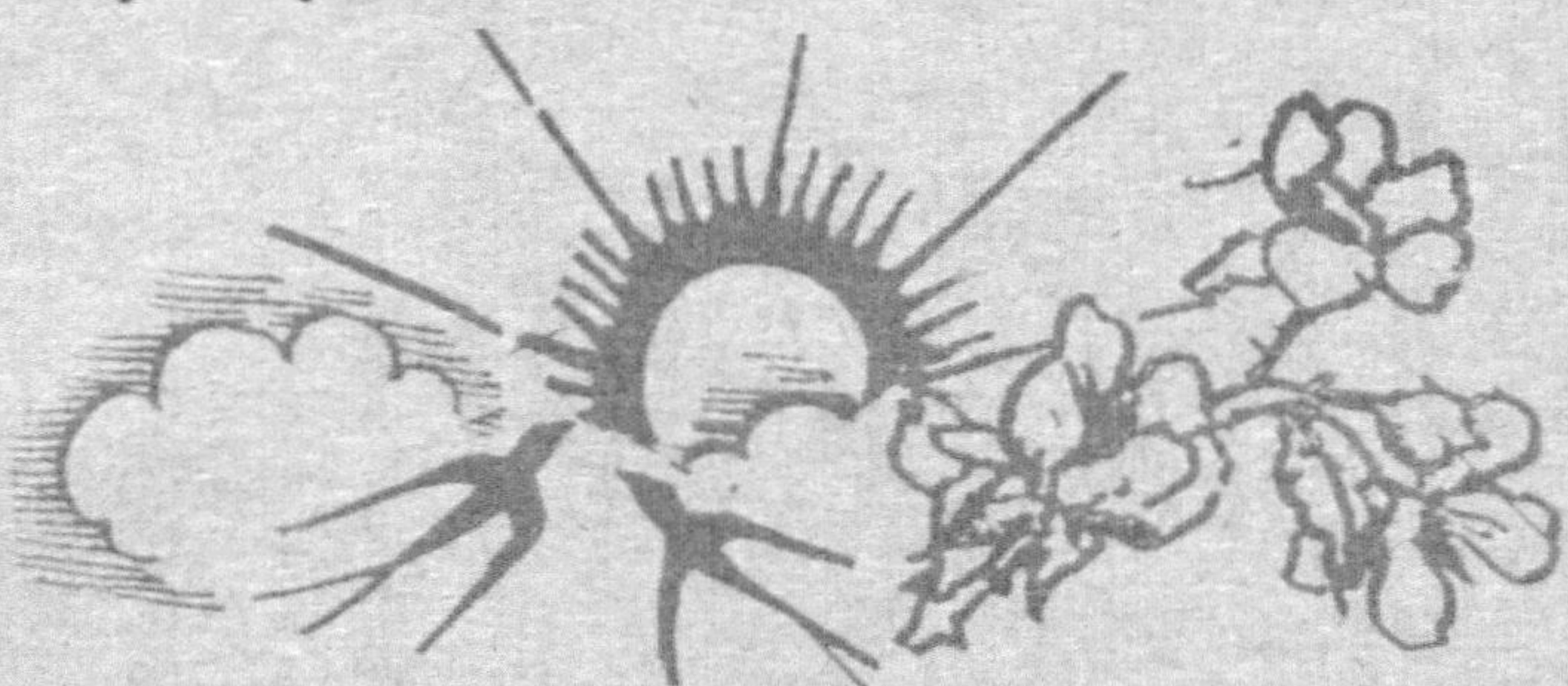
Янги баҳор яратган
Янги инсонга раҳмат.
Ўзлигини ағлатган
Инсон, имконга раҳмат.

Раҳмат деб қарсак уриб
Турсак яна чалғирмиз.
Юрамиз кўкрак кериб,
Биргаликда мағрур биз.

Янги мақсадлар сари
Борарканмиз бизлар шод,
Еллар елиб сарсари,
Бағишлар темир қанот.

Ниш урган куртакларга
Куч-қувват ато этар.
Қўл бериб эртакларга
Мурод-мақсадга элтар

Салом Баҳор, бизларни
Уйқудан уйғотиб кел,
Нурга интиқ кўзларни
Ёғдуга чулғотиб кел!

Утган йили сентябрь ойи-да Роза опа Рузметова 1-синфга қадам қўётган угил-қизлар орасидан махсус тажриба синфи учун укувчилар танлаб олганида, бу тажрибанинг муваффақиятига шубҳа билан қаровчилар ҳам булганди. Роза опа эса ҳеч иккиланмай астойдил ишга киришди. Ёзги таътилда 1—1,5 ой давомида укувчилари билан машғулотлар олиб борди. Тез орада укувчиларнинг саводлари чиқиб, бемалол укўйдиган, еза оладиган бўлиб қолишди. «Алифбе»ни ҳам таътилда укўиб тугатишди. 1-синфга қадам қўйгач, болаларнинг барчаси фанларни аълога узлаштириб, ярим йилда 1-синф укўв дастури-ни тамомлашди. Укўв йили-нинг иккинчи ярмидан бош-лаб эса 2-синф дастури бўй-ча укўй бошладилар. Лотин алифбосини ҳам узлаштириб олишди. Хуллас, устозлари Роза опанинг ишончини оқ-лашди.

Бу йил ана шу билағон угил-қизлар Яккасарой туманидаги 127-мактабнинг 3-синфида таҳсил олишяпти. Улар укўишни ҳам, меҳнат қилиш-ни ҳам, мароқли дам олиб, байрам тантаналари уюшти-ришни ҳам яхши куришади. Кўни-кеча Наврузи олам бир баҳона «Гул Навруз би-лан» мавзуида кеча уюштир-дилар. Укўвчилар синфлари-ни байрамонга безатишди, уз-лари ҳам ясанишди. Угил бо-

лалар оқ ятак, дўппи, қийк-чалар кийиб олишган. Зар-д у п-пи-ю хон атлас қўйлаклари қизалоқларга ярашиб туш-ган. Дастурхонлари ҳам мул-кул, тукин. Турли хил пиши-риқлар, ширин кулчалар, кукатлардан тайерланган чучвараю сомсалар, ҳатто ба-хорнинг тансиқ неъматини бул-миш сумалак ҳам топилади. Тўғри, бу нарсаларни укўв-чиларнинг узлари пишириш-маган. Лекин оналарига яқин кумакчилар булишган. Феруза Тожиёва, Фоти-ма ва Зўхра Орипова, Шерзод Ни-зомов, Абдор Умаровлар тайерлаган композиция ҳам-мага маъқул булди. Мавлуда Мардонова, Наргиза Тулаё-ва, Санжар Ҳасанов, Нодир Аҳмедовлар эса ўзбек халқ лапарлари ва термаларидан айтиб беришди.

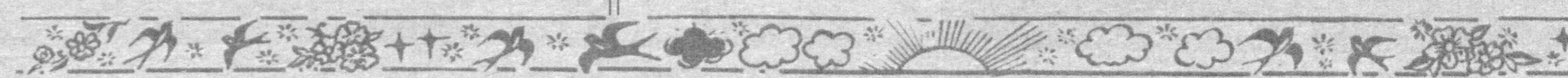
Кечага меҳмон бўлиб кел-ган Дилбар Абдурахмонова-нинг онаси Зарифа опа сума-лакнинг тайерланиши, уни-нг ши-фо-бахшлик хусусиятлари ҳақи-да ҳикоя қилиб, болаларни сумалак билан сийлади. Дил-ноза Аҳмедова онаси Фоти-ма опа билан биргаликда ял-пиз, отқулоқ, беда, жағ-жағ, қоқи ут, исмалоқ сингари ку-катларнинг эрта баҳорда ки-ши саломатлиги учун нечо-ли фойдали эканлиги хусу-си-да, кук сомса, варақи ва чуч-вараларнинг қандай тайерла-ниши ҳақида гапириб бериш-ди.

Қиз болалар орасида «Энг яхши пазанда», «Қушиқчи қиз», угил болалар орасида эса «Энг яхши раққос» мусо-бақалари қизигандан-қизиди. Шокир Умаров, Санжар Аб-дураззоқовлар энг яхши рақ-қослар деб топилган булса, Шаҳло Исмоилова ҳамда Мавжуда Дадажоновалар қу-шиқ куйлашда дугоналари-дан устун келишди. Болалар арқон тортиш, оқ теракми, кук терак, чиллак каби мил-лий уйинларнинг билағони эканликларини намойиш этишди. Улар ясаган варрак-лар кукла чайқаларди.

Кечага меҳмон бўлиб кел-ган ота-оналар фарзандлари-нинг Роза опа бошчилигида тайерлашган «Ассалом, Нав-руз!» деб номланган деворий газетасини зўр қизиқиш би-лан томоша қилишди.

Тадбир баҳона бўлиб, ота-оналар яхши бир анъанани бошлаб беришди: мактаб бо-гига 15 туп мевади дарахт қу-чатларини утқозишди ва фар-зандларимиз мактабни та-момлағунларича парвариш-лаб устиришсин. Мактабни битириб кетишгач, улардан эсдалик бўлиб қолсин, дея ният қилишди.

Феруза ЖАЛИЛОВА.
Суратларда:
кичкинтойларнинг
байрам тантанаси.
Р. АЛЬБЕКОВ суратга
туширди.

ТАННУШНИНГ, ҒАЖДУВОНЛАК ЎҚУВЧИЛАР «ТОНГ ЮЛДУЗИ» ЁШ МУХБИРЛАР СИРТҚИ МАКТАБИ» АЪЗОЛАРИ

Меҳр-оқибат, яхшилик ва тўкин-сочинлик байрами — Наврўзга тайёргарлик қишлоғимизда жуда эрта бошланган эди. Биз қизлар ҳар кунни маълум муддат кучаларни супуриб-сидирадиган бўлдик. Ўғил болалар эса ариқ-зовурларни тоза-лаб, атрофига 20 туздан зиёд мева-дарахт кучатлари экишди. Аввалдан ушиб турганларнинг танасини оқлашди. Ойи-жонларимиз биз қизалоқларнинг байрам дастурхони учун тайёрлайдиган ноз-неъматларимизни куздан кечириб, маслаҳат бериб туришди, билмаганларимизни ургатишди. Биз куксомса, кукчучвара, қовоқ манти, кукманти, ҳолва, нишолда, гулиноб, сиқмон, умоч, ширгуруч, бугир-

Шу кунларда редакциямизга келаятган мактубларнинг деярли тўртдан уч қисми Ғаждувон тумандаги 3 ва 40- мактаб ўқувчиларидан бўлмоқда. Уларнинг мазмуни турлича. Баъзи хат муаллифлари аввалги йиллардагидек редакция қошида «Ёш мухбирлар сиртқи мактаби» ўз фаолиятини бошлаш вақти келгани ҳақида ёзишган бўлса, бошқалар республикада ягона болалар ва ўсмирларнинг газетаси бўлмиш «Тонг юлдузи»нинг бирор бурчагидан «Табриклаймиз, қутлаймиз» рукнига жой ажратилишини илтимос қилишган. Биз ўқувчиларнинг ҳар бир илтимосларини иложи борида қондиришга интилиш билан бирга, уларнинг баъзилари билан сизларни таништирамиз.

Эслатиб ўтамиз: мактублари ушбу сонда эълон қилинган ёш қаламкашлар «Тонг юлдузи» сиртқи мактаби»нинг бу йилдаги дастлабки аъзоларидир. Биз эса уларга раҳмат айтиб, келгусидаги ўқишлари ва ижодий фаолиятларига ривож тилаймиз.

Байрам кечасига қандай кийиниш ҳақида маслаҳатлашардик. У аста-секин баҳсга, кейинроқ тортишувга айланиб кетса буладими?

— Миллий кийимда келамиз, зардуши, атлас куйлак-лозим киямиз, — таклиф қилди Раъно.

— Тугри, миллий кийимда келсак чиройли буларди, лекин совуқ булса-чи, шамоллаб қол-

сак-чи? — мулоҳаза қилди Феруза.

— Совуқ десак, у десак, бу десак, байрам қаерда қолади? — эътироз билдирди яна кимдир.

— Тортишманглар, ҳали белгиланган кунга

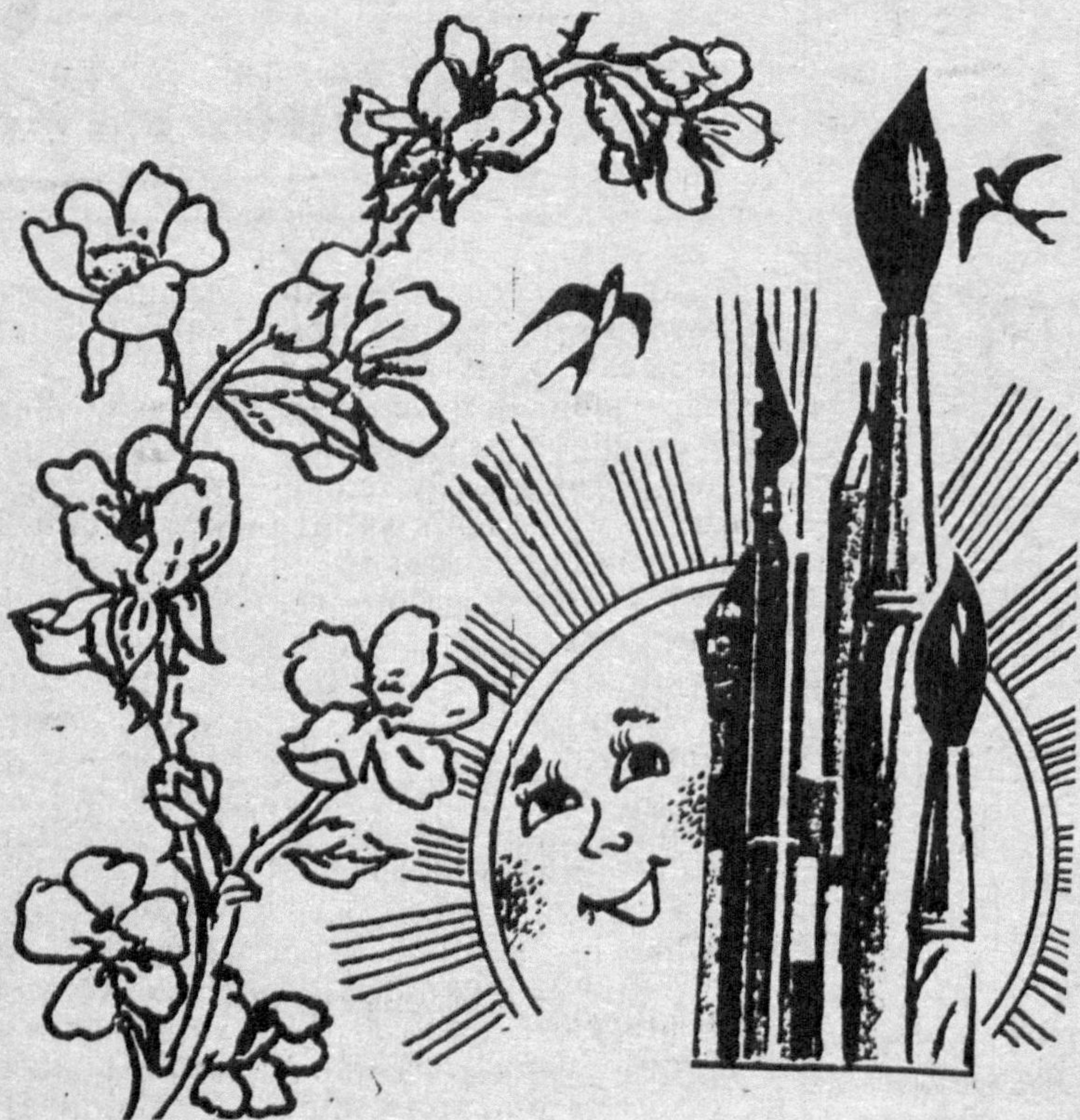
МАҲАЛЛА ЎЗИМИЗНИКИ-ДА...

соқ, қуйинг-чи, барча баҳор таомларини тайёрладик.

Тайёрлаган таомларимизни байрам дастурхонига олиб чиқганимизда карнай-сурнай садолари қишлоқни тутар, бири учоққа утин қалаётган, бири утин ёраётган, бири сув ташиётган ўғил болалар завқланиб, мароқ билан ўз юмушларини бажаришарди.

Ота-оналаримиз бизларни алоҳида дастурхон атрофига ўтказишди. Устозимиз Малоҳат она Нейматова бошчилигидаги ҳакамлар ҳайъати аъзолари тайёрланган таомларимизга баҳо беришди. Шундан кейин куй-қушиқ, рақсларимиз билан бу ерга меҳмон бўлиб келган ойи-жону, дадажон, бувижону бобожонларимизни хурсанд қилдик. Маҳалламизнинг энг кекса, табарруқ отахони Ёлгор бобо бизни байрам билан қутладилар, дуо қилдилар.

Мўътабар САНАЕВА.

ДУТОНАМИЗ АКСИНЯХОН

бироз вақт бор, балки ҳаво исиб кетар, ундан кейин совуқ бўлса мактаб зали бор...

Бу — синфдошимиз Аксинянинг овози эди.

Унинг таклифи билан суҳбат мавзуимиз ўқиш, гугараклар фаолиятига бурилди. Утган ҳафтада ким аъло ва яхши баҳо олгани, ким спортда янги ютуқларга эришгани, кимга ёрдам зарурлиги ҳақида гаплашдик.

Ана шунақа. Менинг аълочи, меҳрибон ва улабурон синфдошларим бор. Улар — Аксиня Шаропова, Феруза Ботирова, Муножот Тўқсонова, Раъно Сайфиева, Раъногул Ражобова ва бошқалардир. Синфимиз улар туфайли доимо илгорлар қаторида.

Зебинисо КАХҲОРОВА,
8-«Г» синф ўқувчиси.

МАНЗАРА

Бобо қуёш тоғ ортидаги ётоғига кириб кетди. Унинг урнини тулин ой эгаллади. Бирин-кетин милтиллаб юлдузлар ҳам чиқа бошлади. Улар Ойни малика сингари ўриб олишди. Ҳаво тоза эди. Бу мусаффо кечада ҳамма тинч-осуда, донг қотиб ухлар, менинг кузимга уйқу келмасди. Секин урнимдан туриб, ташқарига чиқдим. Кеча ойдин, нур таралиб турибди. Эрталабки ёмғирдан қолган қулмакларда ойнинг акси қуринади. Ариқ бўйлаб кета бошладим. Ой ҳам мен билан юра бошлади. Мен саяҳатимни давом эттирар эканман, бувимдан эшитган ривоятни эсладим.

Қуёш ва Ой қадим замонларда опа-сингил бўлишган экан. Ой Қуёшга қараганда гузалроқ бўлган. Улар бир кунни ҳусн талашиб уришиб қолишибди. Қуёш ёнида турган дазмолни Ойга отибди. Ой ҳам бир ҳовуч нинани Қуёшга отибди. Ойнинг юзидаги доғ шундан, Қуёшнинг заррин нурлари ниналардан қолган экан.

Дилноза ҚОДИРОВА,
7-«А» синф ўқувчиси.

«Тил урганинг шогирдларим, қанча тил билсангиз, элу юртга фойдангиз шунча кўп тегади». Бу — севимли устозимиз, француз тили ўқитувчимиз Абдурашид ака Ҳасановнинг сўзлари. Муаллимимиз дарсларни шу қа-

ТИЛ БИЛГАН, ЭЛ БИЛАР

дар қизиқарли утадиларки, та-наффус бўлганини ҳам билмай қоламиз. Утган йили Абдурашид ака Францияда бир ой бўлиб қайтгач, бизга қизиқ-қизиқ воқеалардан айтиб берган эдилар. Бу йил эса уларга «Халқ таълими аълочиси» унвони берилди.

Дилнавоз ИБОВА.

ЕТАКЧИМИЗ ГУЛНИСО ОПА

«Ватан», «Эзгулик», «Дустлик» ва «Адолат» шиори остида ҳаракат қилаётган «Гунчалар», «Болалар ва ўсмирлар» уюшмаси фаоллари диққатига! Бугун дарслар тугагандан сўнг етакчи ҳузурида тушганингизни сураймиз! Эълонлар доскасининг энг қуринарли жойидаги бу хабардан барча тушундики, Гулнисо опада яна бир янги ташаббус режаси пайдо бўлган.

Бизнинг Гулнисо опамиз ана шунақа. Болаларни жон-дилдан севувчи, жонқуяр етакчилардан. Мана, беш йилдирки, у киши мактабимизда ўқувчилар билан ишлаб келмоқдалар. Улар раҳбарлигидаги уюшмада 348 нафар гунчалар, 359 нафар болалар ва ўсмирлар бор. Фаоллар ҳафтада бир марта Гулнисо опа ҳузурида йиғилиб ўқишлари, утказиладиган талбирлар ҳусусида ахборотлар берадилар. Яхши ишлар рағбатлантирилиб, зарур бўлса ердам курсатилди. Утган вақтда етакчи раҳбарлигида утказилган «Алишер Навоий 555 ёшда», «Амир Темур бобомизнинг 660 йиллигига», «Бир қалла яхши — иккитаси ундан яхши», «Одобим—офтобим», «Ўзбекистон — Ватаним маним», «Қашталар жилоси» каби талбирлар ўқувчиларни ватанпарварлик руҳида тарбиялашда катта аҳамият касб этди.

Тажрибали етакчи Гулнисо опа Омонова болалар билан ишлашдан ҳамиша завқланади. Шунинг учун ҳам у киши ҳамиша изланишда. Бунга уларнинг туман Ёшлар Иттифоқи Марказий қўмитаси фахрий ерлиги билан мукофотланганидан ҳам билса булади.

Гулноза ШАРИПОВА,
9-«В» синф ўқувчиси.

Таҳририятдан: Қадрият бадий ижодга қизиқувчи ёш қаламкашлар, ёш мухбирлар! Мана, юқорида биз сизлардан келган барча хатлардан иложи борида фойдаланишга интилдик ва бундан буён ҳам шунга ҳаракат қиламиз. Бунга қўшимча равишда сизларга шунини умидли спортчилар, жонқуяр жисмоний тарбия ўқитувчилари, мактаблардаги болалар ва ўсмирлар уюшмаси аъзолари, уларнинг талбиркор етакчилари, ҳунар урганаётган тенгдошларингиз ҳақида кўпроқ ёзинг.

Мактублари газетада эълон қилинган ўқувчилар «Ёш мухбирлар сиртқи мактаби» аъзолари этиб қабул қилинади.

ДАЛАЛАРДА,
ҚИРЛАРДА
НАВРЎЗ!
БАХТДАН
ШОДОН
ДИЛЛАРДА
НАВРЎЗ!

Бу хона кенг, озода ва ёруғ. Туртта деразасига оппоқ, охорланган, бежирим пардалар тутилган. Токчалар, иккита кургазма плакатлар, китоблар сақланадиган шкаф устида анвойи гуллар... Мабодо у ерга кирмоқчи бўлсангиз, оstonаданок баҳри дилингиз очилиб кетади. Ери супуриб-сидирилган, шундай каттакон хонада чанг-губордан асар ҳам йук, қоғоз ёки бирорта ортиқча буюмни ахтариб ҳам тополмайсиз. Ҳаво рангига бўялган парталар устида бирорта чизилган ёки кучган ери йук. Ҳар бир парта устида чи-

ройли гулдонларда сунъий гуллар қуйилган. Тахминингиз тўғри. Бу — биз ўқийдиган синф. Албатта мана шунақа си-

бизникига ўхшаш хизмат курсата олмайди-ку? Қувонарлиси шундаки, буларнинг барини ўзимиз бажарамиз.

чангини, гуллар баргини артиб чиқамиз.

Хона жиҳозлари орасида доимо диққатимизни жалб қилиб туради-

баҳоларга ўқиймиз. Синфимиз ўқувчилари ҳаммаша озода, доимо форма кийиб юришади. Дарсларга кеч қолмаслик, уй вазифаларини вақтида бажариш, уй ишларида кўмаклашиш, тугаракларда қатнашиш, мактабда утказиладиган тадбирларда иштирок этиш бизнинг доимий ишимиз.

Хуллас биз мустақил Ватанимизнинг меҳнатсевар билимдон фарзандлари бўлишга интилаяпмиз.

Моҳигул ОТАМИРЗАЕВА,
Наманган вилояти, Уйчи
туманидаги 1-ўрта
мактабнинг 6-«Г» синф
ўқувчиси.

Бу хонада ҳавасга ўқиймиз

нфда аъло ва яхши баҳоларга ўқигинг келар экан.

«Ҳа, бу мактабнинг фарроши жуда яхши ишлар экан-да» деб асло уйлай курманг. Ахир, фаррош битта синфга қарар, иккита синфга... лекин ҳаммасига ҳам худди

Биз мактабга дарс бошланишидан ярим соат олдин келамиз. Биримиз су-пурги, биримиз пол латта, яна биримиз чанг артиш учун матони қулга оламиз, биримиз гулларга сув қуйиб, доскани тозалаймиз, яна биримиз шкафдаги китобларни

ган «Саводхон» дсворий газетасидир. Чунки унда ўқишдаги ютуқларимиз, баъзида камчиликларимиз ҳам ўз аксини топиб туради-да.

Синфимизда 26 ўқувчи бўлиб, уларнинг 18 нафари қизлардир. Барча фанлардан «4» ва «5»

Қадрли ёш дустим! Сен ҳеч уйлаб курганмисан, турт мучаси соғ икки одам нега бир-биридан кескин фарқ қилади? Ҳатто ҳеч учрашмас кутбдек бири бўш-баёв, дангаса дейилиб, маломатларга қолса, иккинчиси эса абжир, мард деган эътиборли номлар қозонади. Нега? «Албатта қилиб юрган ишлари, тутган амали, иймон-эътиқоди-га қараб-да», деб осонгина

Бу уринишларнинг ҳаммаси ҳам маъқбулми? Афсуски... Шу уринда уларнинг сарагини саракка, пучагини пучакка айириб олишга тўғри келади. Ва шунда руҳиятнинг буюк амалдори иродага эҳтиёж тугилади. Бунингсиз кунгилдаги ҳисларнинг бирини жиловлаб, иккинчисига эрк бериб, рағбатлантириб бўлмайди.

Худди шу мезон — таро-

гатиб, унинг камолотини юксак даражага етказишган. Бадан тарбия деганнинг асл маъноси бугунгидек фақат утириб туриш дегани эмас. Баданни аввало иродали бўлмасдан кунгилдагидек тарбиялаб бўлмайди. Ирода кучи билан аждаҳога ўхшатганимиз — нафс ва хирс жиловланади, дангаса тириш-қоққа айланади, лоқайдликдан қутилинади. Шунда жис-

Тарбия чироқлари

кўра сабр тоқатли одам билан иродали шахс бир-биридан фарқ қилади. Бирон-бир томондан банданинг етказётган азиятига сабр қилмай, унга қарши курашиш фақатгина иродали одамнинг қулидан келади. Шу билан бирга қўққисдан келган кулфатга ўзини йўқотмай, иродасини қулга олиш, тадбир билан иш юритиш чинакам сабр-матонатлилиқ белгисидир. Аммо ҳаммасининг ўз ўрни бор. Ирода кучи билан бир залворли юмушга утирилганда сабр билан бирга, сабрсиз, шошилиб, ёниб-қуйиб ҳам ишлаш даркор. Сабр янги амалларга тайёргарлик даври. Ирода ўша онларда ташаббус билан олдга чиқиш инсон тараққиёти юксалишига олиб келади. Худди шу юксалиш ёки тийилиш улуг ишларни, буюк шахсларни яратади.

Буни сен тенгилар яққолроқ тасаввур қилишлари

учун ҳаётимиз мисолларимга эътибор бер.

Яна қайтариқ бўлса ҳам айтай, иродалилиқ — ҳар бир инсон эзгулик ва комилликда ўзи қандай бўлишни орзу қилган бўлса, бунга тинимсиз уринишдир. Лекин бир нарсани яхшилаб билиб олиш керак, бировнинг тақдир билан бошқасиники ҳеч вақт айнан мос келиши мумкин эмас. Бунда кимгадир тақлид қилиб, ушандай бўлишга ҳаракат қилиш кишини ишдан чиқаради ёхуд шармандалди, ҳатто фожиали аҳволга солиб қуйиши мумкин. Фақат тақдирлар кечмишининг мақсадидан-да, тўғри хулоса чиқариб олиш мумкин бўлади. Худди шу хулоса, фикр ўз вазиятини англаб, ҳаётда ўрнини топиб олишга ёрдам беради.

(Давоми келгуси сонда).

Вафо ФАЙЗУЛЛО.

«ИРОДАДАН ЯРАЛГАН ОДАМ...»

жавоб қайтариш мумкин. Аммо асосий сабаб нимада эканлигини билиб олмагунча асл ҳақиқат нимадалиги аён бўлиши душвор. Бунда бир сирли ҳилқат, бир покдомон куч яширин. Ўзининг қудрати ёки ожизлиги, борлиги ё йўқлиги мақсад доводини эгаллаш ёки эгалламасликда ҳал қилувчи аҳамият касб этади. Бунинг табаррук номи — ИРОДА.

Ирода нима ўзи? Уни лунда қилиб ўзни қулга олмоқ, балки инсон ўз руҳи ва жисмига ҳукмронлик қила олиш иқтидори демоқ мумкин. Ҳозир ҳаёлингизда қуйидагига яқин саволлар чарх ураётган бўлса ажаб эрмас. Ўзни қулга олмоқ дегани нима? Руҳга, жисмга ҳукмронлик қилишни қандай амалга оширса бўлади?

Табиатдан руҳимиз беқарор. Кунгилда лаҳза сайин кечадиган ҳис-туйғуларимиз, миямизда гужгон ўйнаган онг-шууримиз турфа ва турли йуналишга бўлади. Ҳадису шарифда айтилган-ку: қалб шамолдаги япроқ каби гоҳ у ёққа, гоҳ бу ёққа ўзгарувчан, деб. Шунга яраша қалбдаги кечинмаларимиз ҳам адоғсиз, ҳатто улар бир-бирига зид, бир-бирига қарама-қаршидир. Улар ширин ҳаёл қилган орзуларимиз, кутилмаган фожиалардан даҳшатга тушган куркувларимиз... қуйиники, уларни умумий номда моддиятдан таъсирланган руҳият дунёсининг талотушлари деб атамоқ мумкин. Шубҳасиз бу талотушлар дунёи азимда ўзларича нималарни иштамайди, дейсан. Бу иштакларнинг бариси тўғрими?

зи тўғри ишласа ёки кунгилда ирода салтанати тикланса, аввало инсон бажариши мумкин бўлган эзгу ишлар, гузал режалар бир тартибга тушади. Муҳимининг амалга ошиши тезлашади.

Иккинчидан, нимадир фойдали амал қилмоқ учун жисмимизга ҳам ҳукмронлик қилмаса бўлмайди. Инсон жисми, унинг имкониятлари хазинани эслатади. Ривоят қилишларича, одатда улкан хазиналарни аждаҳолар қуриқлаб ётишади ва хазинадан на ўзи, на бошқалар фойдаланишига йўл қўймайди. Ва аждаҳони енгган баҳодиргина ўша хазиналарга охири-оқибат эга бўлади. Жисмимиз хазинага табиий истак аждаҳога, уни енгмоқликни танзимиздаги тенгсиз имкониятларга эга бўлишига муқояса қилса арзийди. Танзимизни ихтиёрига қўйилса, аввало ўз истагини қондиришни истайди. Ҳатто бу йўлда ёмон хатти-ҳаракатларнинг қулига айланади. Соддароқ тушунтирсам, қорни туйса бас, қолган вақтда кераксиз ҳойи-ҳавасларга берилиб, чарчаса ухлашни мазза деб билади. Бунинг оқибатида одам очкуз ва танбал, фойдасиз ва ҳеч нарсаси қимматсиз, яна бировларнинг ҳалол меҳнатига шерик бир маҳлукдан фарқ қилмай қолади. Шу боис ҳам бунинг олдини олиш учун машойихлар руҳи каби бадан тарбияси билан ҳам алоҳида, жиддий шугулланиш кераклигини таъкидлашган. Ва улар ҳеч вақт жисмларини ўз ҳолларига қўйиб бермаганлар. Танани ниҳоятда меҳнатқашликка ўр-

минг ва руҳинг хазинасининг қопқалари очилиб, элга ва ўзингизга ундан фойдалар этади.

Аммо қандай вазиятларда иродалилиқ иш берадию, иродасизлик оёқдан чалишини аниқ билмоқ муҳимдир. Ҳеч бир эзгу амал, фойдали иш иродасиз амалга ошиши мумкин эмас. Ҳар қандай ярамас одатдан, ёвуз мақсаддан ҳам нотўғри, тубанлиги тушуниб турилганда ҳам, фақат ирода кучи-қудрати билангина тийилмоқ мумкин. Шу боис унутмагинки, ирода умуман икки ҳолда, яъни ёмонликдан ўзни сақлай билишда, ҳам улуг ишларни амалга оширишда инсонга жуда асқотади.

Балки бу фикрлардан сенда сабр-тоқатлилиқ билан иродалилиқ бир ёки бир-бирига жуда яқин тушунча эканда, деган тасаввур пайдо бўлиши мумкин. Ҳақиқатан ҳам бир қараганда шундайга ўхшайди. Сабр Оллоҳнинг бизга буюрган энг мукаррам амалларидан бўлиб, Қуръони каримда инсонларга қаратилган курсатмаларнинг энг кўп таъкидлангани сабрдир. Сабрли бўлиш фарз. Лекин сабрда тақдир азалининг ҳодисаси, ушанга қараб тийилиш буйруғи кўпроқ акс садо беради. Унда инсон учун ташаббусдан кўра амал қилиш, ҳодисалар маромига бўйсуниш тўғриси кучли. Шубҳасиз, бу тўғри, менимча, сабр билан ирода бир-бирини тулдиради ва инсонни тобора комил бўлиб шаклланиши учун биргаликда ҳисса қўшишади. Сабр хотир-жамлантиради, ирода яратади. Иродада ташаббус курсатиш имконияти бор. Шунга

— **Равшан, Тоҳир, Самад ва яна уч ўқувчи ер чопасизлар. Қолганлар дарахтларнинг қуриган, синган шохларини қирқиб ташлашади. Ниҳоллар танасини оқлайсиз...**

Муаллима шундай сўзлар билан шогирдларини мактаб ер участкаси томон бошлади.

«Инсон деган зот қийинчиликларга дучор бўлиши, вақтида озор чекиб, лат еб, вақтида йиғлаб, кулиб, нафратланиб вояга етмаса... у бамисоли парникдаги нимжон, ўзи қип-қизилу мазаси ним татир помидорга ўхшаб қоларкан», деган эди «Номус» китобининг автори Ўктам Усмонов. Китоб ўқиётганимизда, айниқса саргузаштлар оламига тушиб қолганимизда беихтиёр қахрамонлар тимсолида ўзимизни кўра-миз. Уларнинг мушкул аҳволларидан озор чекиб қийналамиз, енгиб чиққанларидан қувонамиз.

Сиз азиз муштарийлар учун сеғимли ёзувчиларингиз ўз китобларини нашрдан чиқариб, мухлисларга тақдим этди. Куйида ана шундай янги босмадан чиққан китоблардан парчалар ўқийсиз.

Валижон юзлари ширмондек бо-ла. Ойиси унга ярашиқли куйлак-лар тикиб беради. Аммо Валижон-чи, кийган кийимларини бирпасда кир қилади-қуяди. Турли меваларни чаймай кийимига артиб ейди. Эрта-лаб юзларини чала-чулпа ювади. Уни қурганлар: «Узинг ёқимтой бола-сан-ку, исқирт юрганинг ёмон-да», деб қуйишади. Бунга Валижон ҳеч эътибор бермайди. У катта боғбон-нинг набираси. Боғларида ҳар хил мевалар бор. Қачон қараманг, бобоси Одил ота боғлардаги асалари-ларга парвона. Баҳор кунлари эди. Валижон уртоғи Анвар билан боғ-ларига чиқишди. Бобоси асалари-лар яшигини очиб нималардир қи-либ юрарди. Анварнинг Одил отага ҳаваси келиб кетди. Ота оқ халат кийган, бошида майда турли сават-часи бор эди. Арилар қути атрофида тузиб учтишар, отага тегишмас эди. Анвар узига: «Арилар эгасини тани-са керак-да», деб уйлади. Аста Вали-жон билан бобосининг олдига бо-ришди. Анвар отага салом берди. Валижон шошқалоқлик билан бобосининг олдига утди. Бирдан «Вой», деди-ю, қоча бошлади. Унинг кети-дан Анвар ҳам қочди. Уларга қараб бобосининг эси чиқиб кетди.

— Ҳовлига қочинглар, ҳовлига! — дея уларнинг кетидан югурди бобо-си. Одил ота ариларни узига жалб қилган бўлиб бироз тухтади. Кейин болалар олдига кирди. Валижон бошларини, қулларини силаб йиғ-ларди. Анвар эса йиғламай жим ту-рарди.

— Бобожон, бунақа эгасини чақа-диган ариларни қуйиб юборинг. Ях-

шисидан обкелинг, ёмон ариларни-нг асали ҳам керакмас, — деди куз ёшларини артар экан Валижон.

— Хўп, ўғлим, хўп. Арилар сени танишади-ку, лекин усти-бошинг кир, юз-қулинг ифлос. Шунинг учун ҳам улар сени ёқтиришмаган. Тунов куни ҳам арилар уясига चुпак суқиб безовта қилибсан-ку? Бундай но-маъқул ишинг булмайди-да, — деди бобоси.

— Бобожон, уртоғимни чақишма-ди, қувлаб етишолмади.

— Ҳа, ўғлим, уртоғингни чақиш-мади. Қара, унинг юзлари, уст-боши топ-тоза. Арилар тозаликни ёқтири-шади-да, — деди.

— Энди тушундим, бобожон! Бун-дан кейин уларга тегажоглик қил-майман. Мен ҳам тоза юраман, — деди бобосининг учи билан ерни чизар-кан.

— Баракалла, ўғлим, тозалик ях-ши, тозаликда гап кўп, — деди. Шу кундан бошлаб Валижон яхши бола-лардек тоза юришга урганди.

Абдрахмон ЖАББОР

• Наргиза Маҳкамова Тошкент вилояти Паркент шаҳридаги С. Раҳматуллаев номидаги 10-урта мактабнинг 9-синфида ўқийди. Қушиқ куйлашни, дутор чер-тишни яхши кўради. Болалар ва ўсмирлар марказининг вокал гуруҳи қатнашчиси. Ота-онаси-нинг тунгич фарзанди, онаси-нинг энг яқин сирдоши, даст-ери, сингилларининг меҳрибон онаси.

Бу қушиқчи қизни мен жаж-жигина бўлиб мактабга келган кунидан бошлаб биламан. Илк бор у айтган «Устозлар», «Жу-жалар», «Ўзбекистоним» каби қушиқлари ва ажойиб рақслари ҳамон эсимда. Наргиза қушиқ

куйлайди, юзида табассум жил-валанади. Уни телевидение ор-қали берилган «Санъат гунча-лари» курсатувида куйлаган қу-шиқларини куриб жуда қувон-ганмиз.

— Наргиза нима учун қушиқ куйлайсан? — сураймиз ундан.

— Қушиқ куйлаш ҳар бир ин-сонга одат. Қалбида меҳр, эзгу нияти бор одамгина куйлайди. Қушиқдан бир олам завқ олган-ним учун, қушиқларим одам-ларга манзур бўлаётганлиги учун ҳам куйлайман. Мактабда уйга берилган топшириқларни ўз вақтида бажариб бораман ва аъло баҳоларга ўқийман, шу-нинг учун бўлса керак ота-онам

НОН УШОҒИ

Уч уртоқ — Омон, Саттор, Дуст-бойлар мактабдан қайтишадиганди. Дар-возанинг чиқаверишида Омон йул чек-касида ётган бир бурда нонни куриб олишга бурилди.

— Нега имиллайсан, тезроқ юрсанг-чи?! Уйингхда бугун ажойиб уйин бў-лади, — деди Саттор. — Колхозимиз командаси ҳам ёмон эмас-у, лекин «Ми-нгбоғ» совхозининг командаси зур уйнайди-да. Эртароқ бориб, яхшироқ жой олайлик.

Омон унинг гапига эътибор бермади-да, энгашиб, нонни ердан олди. Уни қулида пуфлаб-пуфлаб, чангидан тоза-лаган бўлди. Қараса, тупроқ орасида яна ушоқлар ётибди. Энгашиб уларни ҳам териб олаётган эди, шу пайт ку-зойнаги ерга тушиб, бир қузи «чирс» этиб синди.

— Жаззангни торт, — кесатди Дуст-бой. — Қотган нон деб...

Омон унга таъна билан тикилди-да, қафтида тутган нон ушоқларини чунта-гига солиб қуйди. Кузойнагини дастру-

молчасига ураб олди.

Омон кечқурун дастурхон атрофида утираркан, кузойнаги эсига тушди. Омоннинг хомушлигини сезган онаси:

— Болажоним, хафа қуринасан, ё би-рон жойинг оғрияптими? — деб суради. Омон индамади.

— Айта қол, болам, нима бўлди?

— Кузойганимни... синдириб қуйдим.

— А?? Нимага синдирдинг? Болалар билан урушгандирсан-да?

— Йўқ... Нон ушоғи ерда ётган экан, ушаларни териб оламан деб энгашган эдим, ерга тушиб, синди.

Онаси бир зум жим қолди. Кейин фарзандининг қилган ишидан мамнун бўлиб:

— Ерда ётган нон ушоғини териб олиб, жуда савоб иш қилибсан. Ку-зойнак топилади, болам. Даданг бошқа-сини олиб беради, — деди.

Омон енгил нафас олди. Онаси уни бошини силаб қуйди.

Ҳамид БАДАЛОВ.

НАРГИЗАНИНГ ЁРҲУҒ ЧУЛЛАРИ

ҳам менга имконият яратиб бе-ришади. Яна Покиза опа Ино-гомовадан беҳад мамнунман. Уларнинг тинмай изланиш-лари туфайли мен Тошкент шаҳ-рининг жуда кўп туманларида, Ўзбекистоннинг бир нечта ви-лоятларида тенгдошларим дав-расида қушиқ куйладим.

1994 йилда вилоятда бўлиб утган иқтидорли ўқувчиларни-нг курик-танловида қатнашиб биринчи уринни эгалладим. Шу йилнинг узида Республика миқёсида бўлиб утган, танлов-да фахрли учинчи уринни эгал-ладим. «Санъат гунчалари» кур-сатувида, «Келажак тонги» ра-дио эшиттиришида иштирок этдим. Бу ютуқлар менга жуда катта масъулиятни юкламоқда,

тинмай изланиш талаб қилмоқ-да...

— Эҳ орзулар, орзулар. Жуда кўп нарсаларни орзу қиламан. Адабиётга қизиқаман, шеър-лар ўқишни ёқтираман, гоҳида ўқувчиларга бир марта бўлса ҳам мазмунли дарс утсам, дей-ман, гоҳида эса отамга ўхшаб шифокор бўлишни орзулайман. Ҳа, дилида эзгу нияти бор бўлган ҳар инсон орзу қилади ва ўз орзуси йулида изланади. Ҳаётда кимгадир керак эканли-гини билиб яшашнинг ўзи бахт. Наргиза ҳам қушиқ учун керак. Келажакда балки у санъаткор бўлмас, лекин ажойиб инсон бўлишига шубҳа йўқ.

Гулзода ҲУСНИЕВА.

ТОНГ ЮЛДУЗИ
Ўзбекистон болалари ва
ўсмирларининг газетаси

Бош
муҳаррир
Умида
АБДУАЗИМОВА

Таҳрир хайъати:
Наримон ОРИФЖОНОВ,
Омон МАТЖОН,
Гулнора Йўлдошева,
Марат ШАФИЕВ,
Феруза ЖАЛИЛОВА,
Сайриддин ХОЛОВ
(масъул котиб)

IBM компьютерида терилди ва
саҳифаланди. Офсет усулида
босилди. Ҳажми 1 босма табоқ.
Буюртма — Г-0137.
7691 нусхада босилди.
Қоғоз бичими — А-3.
Босишга тошириш вақти 19.00
Топширилди — 18.30

Рўйхатдан ўтиш тартиби
№ 000137
• Манзилнинг: 700083,
Тошкент шаҳри,
• Матбуотчилар кўчаси,
32-уй.

Телефон:
33-44-25

